

Reflectietekst.

Kunnen kinderrechten een
hefboom zijn in de strijd
tegen armoede?

Inhoud

Situering.....	2
Reflecties.....	4
Armoede als kinderrechtenkwestie	4
Armoede als netwerk van sociale uitsluitingen	4
Armoede als kinderrechtenkwestie.....	4
Wat kunnen kinderrechten hier betekenen?	5
Naar een intersectionele en holistische kijk op armoede	6
Tussen droom en daad	6
De meerwaarde van een holistische, intersectionele kijk	7
Wat kunnen kinderrechten hier betekenen?	7
Naar een verbindend kindbeeld	8
Spanningsveld tussen kwetsbaarheid en actorschap	8
Wat kunnen kinderrechten hier betekenen?	9
Van gefragmenteerde naar ondeelbare kinderrechten	11
Gefragmenteerde kinderrechten	11
Wat kunnen kinderrechten hier betekenen?	11
Naar een structureel en geïntegreerd beleid	12
Beleid is sterk verkokerd	12
Moeilijke afstemming tussen beleidsniveaus	13
Spanningsveld tussen structureel en flankerend beleid	13
Wat kunnen kinderrechten hier betekenen?	14
Ervaringskennis en epistemische rechtvaardigheid	15
Waardevolle ervaringskennis.....	15
Wat kunnen kinderrechten hier betekenen?	16
Kinderrechten als hefboom in de strijd tegen armoede	17
Geraadpleegde bronnen	20
Bijlagen.....	23
Bijlage 1: Overzicht gesprekken relevante stakeholders ‘kinderrechten en armoede’ tijdens ons vooronderzoek.....	23

Situering

Armoede blijft vandaag een hardnekkig maatschappelijk probleem. Uit de EU-SILC-enquête van 2024 blijkt dat 12,8% van de inwoners van het Vlaamse Gewest in armoede of sociale uitsluiting leeft. Dat komt overeen met ongeveer 860.000 personen (Statistiek Vlaanderen, 2025). Ook voor kinderen zijn de cijfers zorgwekkend: 1 op 7 kinderen in Vlaanderen wordt geboren in een kansarm gezin (Kinderarmoedefonds, 2025). Concreet betekent dit dat zo'n 130.000 kinderen al vanaf de geboorte met minder kansen moeten starten. Kinderen en jongeren kiezen er niet voor om in armoede op te groeien. Armoede brengt de realisatie van verschillende rechten van kinderen en jongeren onder druk, zoals het recht op een passende levensstandaard, sociale zekerheid, ontwikkeling, participatie, onderwijs, vrije tijd, enzovoort.

Ondanks deze vaststelling **vinden kinderrechtenonderzoek en armoedeonderzoek elkaar onvoldoende.** KeKi's Hiatenanalyse Kinderrechtenonderzoek in Vlaanderen (2025¹), met focus op armoede, toont dat er in de afgelopen 15 jaar slechts 13 onderzoeken verschenen die expliciet de relatie tussen kinderrechten en armoede onderzochten. Een belangrijke conclusie is dat armoedeonderzoek te weinig de bril van kinderrechten hanteert, terwijl kinderrechtenonderzoek niet altijd oog heeft voor de complexiteit van armoede. Vandenhoele, Vranken & De Boyser (2010) kwamen eerder tot dezelfde vaststelling. Ook in beleids- en praktijkdocumenten – de zogenaamde 'grijze literatuur' – blijft de relatie vaak oppervlakkig. De voorbije 15 jaar is er dus **nauwelijks vooruitgang geboekt in het expliciet onderzoeken van de relatie tussen kinderrechten en armoede**, en van de implicaties daarvan voor praktijk, beleid en onderzoek. Dat is problematisch. Als we kinderrechten willen inzetten als hefboom in de strijd tegen armoede, moet de relatie tussen beide domeinen beter worden verkend, onderzocht en besproken.

In 2025 koos KeKi ervoor om expliciet te focussen op de **relatie tussen kinderrechten en armoede**. Niet om deze thema's naast elkaar te leggen, maar om ze bewust met elkaar te laten kruisen. De centrale vraag die ons daarbij leidde was: kunnen kinderrechten een hefboom zijn in de strijd tegen armoede?

De reflectietekst werd opgesteld op basis van een **kinderrechtenreflex** zoals KeKi die begrijpt en hanteert vanuit een kinderrechtencultuur. Kinderrechten zijn daarbij een hefboom die we in ons dagelijks denken en handelen kunnen gebruiken. Deze tekst vertrekt niet louter vanuit beschrijving, maar vanuit reflectie: wat leren we uit praktijk, onderzoek en beleid wanneer we ze lezen door een kinderrechtenbril? En wat vraagt dat van ons denken en handelen?

¹ Zie [KeKi \(2025\). Hiatenanalyse Kinderrechtenonderzoek in Vlaanderen. Kinderrechten en armoede.](#)

De reflecties zijn gebaseerd op:

- de **Hiatenanalyse Kinderrechtenonderzoek** in Vlaanderen met een expliciete focus op armoede (KeKi, 2025²);
- een **vooronderzoek** met 15 gesprekken met actoren uit praktijk, beleid en onderzoek en bezoeken aan Shelter Aalst vzw en Betonne Jeugd vzw³;
- het **KeKi-kennisevent**⁴ van 13 november 2025 met de centrale vraag: *Kunnen kinderrechten een hefboom zijn in de strijd tegen armoede?*;
- deelname aan relevante **studiedagen en netwerkmomenten**.

Op basis van de bovenstaande bronnen werden verschillende perspectieven op de relatie tussen kinderrechten en armoede gehoord, verzameld en verwerkt.

² Zie [KeKi \(2025\). Hiatenanalyse Kinderrechtenonderzoek in Vlaanderen. Kinderrechten en armoede.](#)

³ Zie bijlage 2 voor een overzicht van de gesprekken met relevante stakeholders 'kinderrechten en armoede' tijdens ons vooronderzoek.

⁴ Zie [KeKi's Kennisevent Kinderrechten en armoede: kinderrechten als hefboom in de strijd tegen armoede?](#)

Reflecties

Armoede als kinderrechtenkwestie

Armoede als netwerk van sociale uitsluitingen

In het *Jaarboek Armoede en Ongelijkheid* (Raeymaeckers e.a., 2017, p. 25) wordt armoede omschreven als:

“Een netwerk van sociale uitsluitingen dat zich uitstrekt over meerdere gebieden van het individuele en collectieve bestaan. Het verhindert mensen in armoede om een leven te leiden dat voldoet aan de menselijke waardigheid. Deze kloof die in de samenleving wordt geproduceerd, kunnen ze niet op eigen kracht overbruggen.”

Armoede is dus geen geïsoleerd probleem, noch een kwestie van individueel falen. Het is een structureel probleem dat een collectief karakter heeft. Tijdens het KeKi-kennisevent werd herhaaldelijk benadrukt dat armoedebestrijding niet enkel een vraagstuk van armoede zelf is, maar ook van **ongelijkheid en herverdeling**. **Heidi Degerickx** (Vlaams Netwerk tegen Armoede) bracht dit tijdens het panelgesprek scherp onder de aandacht:

“Ik merk dat de focus steeds vaker komt te liggen op de gevolgen van een gebrek aan middelen, waardoor armoede soms bijna wordt benaderd als ‘een gevoel’, terwijl het economische verhaal deels naar de achtergrond verdwijnt. We moeten opnieuw het ‘en-enverhaal’ zichtbaar maken: zowel de financiële tekorten als de nood aan herverdeling moeten opnieuw centraal staan. We moeten niet kiezen tussen beide, maar de complexiteit omarmen. Wanneer je met mensen in armoede spreekt, praten zij vaak over waarde, schuld en gevoelens, maar dat zij zelf niet aan de knoppen zitten om hun inkomen of woonsituatie te veranderen.” (*Heidi Degerickx, Vlaams Netwerk tegen Armoede*)

Armoede als kinderrechtenkwestie

Armoede maakt het moeilijker om kinderrechten effectief te realiseren, zelfs wanneer deze rechten formeel erkend worden. Voor kinderen en jongeren in armoede betekent dit dat **schendingen of risico's zich vaak niet beperken tot één enkel recht**, maar zich opstapelen en versterken. Wanneer bijvoorbeeld het kinderrecht op een passende levensstandaard (art. 27 IVRK) onder druk staat, beïnvloedt dit onvermijdelijk andere rechten, zoals het recht op bescherming (art. 19), ontwikkeling (art. 6), participatie (art. 12 e.v.) en onderwijs (art. 28). Dit toont aan dat we kinderrechten niet afzonderlijk kunnen bekijken, maar altijd in samenhang moeten benaderen.

Lisa Van De Velde (STA-AN vzw en ervaringsdeskundige) illustreerde dit tijdens het KeKi-kennisevent aan de hand van **haar eigen verhaal**. Haar ervaringen laten zien hoe onveiligheid, geweld, instabiel wonen, schooluitval en ontoegankelijke

hulpverlening elkaar wederzijds versterken. Vanuit KeKi beschouwen we dit niet als een opeenvolging van individuele problemen die elk afzonderlijke oplossingen vergen, maar als een falen van het systeem om samenhangende en holistische hulpverlening te bieden. **Lisa Van De Velde** vertelde hierover:

“De reden waarom ik dit verhaal kwam brengen, is omdat ik in mijn dagelijkse werk voortdurend vergelijkbare verhalen hoor van jongeren. Ze weten vaak niet waar ze terecht kunnen, waar ze hulp kunnen vinden of wat ze precies moeten doen. Ook wij als hulpverleners botsen keer op keer op dezelfde problemen. Het blijft echt schrijnend om te zien hoeveel jongeren vandaag nog altijd in precies dezelfde situaties terechtkomen.”
(Lisa Van De Velde, STA-AN vzw en ervaringsdeskundige)

Deze situaties maken het moeilijk om de effectiviteit en impact van kinderrechten in de praktijk te ervaren. Zowel kinderen, jongeren en gezinnen als sociale professionals botsen vaak op **hardnekkige drempels**, zoals het verkrijgen van inzicht in het aanbod van diensten, toegang tot voorzieningen, bureaucratische obstakels, complexe procedures en trage doorwerking. Voor veel kinderen en jongeren in armoede bestaat er een duidelijke **kloof tussen de kinderrechten die op papier bestaan en hun daadwerkelijke realisatie** in de praktijk. **Isabelle Miango** (Jong Gent in Actie) gaf tijdens het panelgesprek van het KeKi-kennisevent een treffend voorbeeld van deze drempels:

“In de praktijk zijn er heel veel regels, en alles is veel te hoogdrempelig. Stel je voor dat je net 18 bent: je krijgt bergen papierwerk, maar geen je hebt geen begeleiding en netwerk. Ook sociaal werk botst voortdurend op gesloten deuren. Telkens opnieuw sta je voor een deur, moet je weer een stap zetten, weer een brief indienen. En als je geen identiteitskaart hebt... hoeveel stappen zijn er dan nodig om een nieuwe identiteitskaart te krijgen? Dat is precies de valkuil: er zijn te veel poortjes en trapjes waar je door moet om überhaupt een kans te maken.” (Isabelle Miango, Jong Gent in Actie)

Wat kunnen kinderrechten hier betekenen?

Kinderrechten gaan niet alleen over juridische erkenning en praktische implementatie, maar ook over de effectieve toegankelijkheid van voorzieningen en diensten. Wanneer de realisatie van kinderrechten afhankelijk wordt van complexe procedures of lokale verschillen tussen gemeenten, komen ze onder druk te staan. Dit vraagt om **een systeem dat niet alleen op papier recht doet aan de rechten van kinderen en jongeren, maar deze ook daadwerkelijk mogelijk maakt**, ongeacht hun situatie of woonplaats. Vanuit dat perspectief kunnen kinderrechten richtinggevend zijn voor de praktijk, beleid en onderzoek.

- **Voor praktijkwerkers** kunnen kinderrechten een **gemeenschappelijk referentiekader** bieden om de complexiteit van armoede te begrijpen en bespreekbaar te maken. Een kinderrechtenbril helpt om situaties niet te herleiden tot individuele tekorten, maar te kijken naar hoe rechten al dan niet gerealiseerd worden in het dagelijkse leven van kinderen en jongeren. Bijvoorbeeld, praktijkwerkers kunnen uitsluitingen en **drempels expliciet benoemen als rechtenkwesties** (bv. administratieve of procedurele drempels). Drempels wegwerken zijn dan een plicht, geen gunst.
- **Voor beleidsmakers** kunnen kinderrechten een **normatief en richtinggevend kader** bieden om keuzes te toetsen en prioriteiten te bepalen. Ze maken zichtbaar waar structurele drempels ontstaan en wie daardoor uit de boot valt. Bijvoorbeeld, beleidsmakers kunnen **kinderrechten expliciet meenemen in hun integraal armoedebeleid** en maatregelen toetsen op hun impact op kinderen en jongeren in armoede (bv. armoedetoets vanuit kinderrechten). Dit kan bijdragen aan de effectiviteit van het beleid.
- **Voor onderzoekers** kunnen kinderrechten een **analytisch kader** bieden om armoede niet alleen te beschrijven, maar ook te duiden als een structureel en relationeel probleem. Ze nodigen uit om verder te kijken dan individuele uitkomsten en om systemen, instituties en beleidskeuzes kritisch-constructief te onderzoeken. Bijvoorbeeld, onderzoekers kunnen de **impact van het armoedebeleid empirisch in kaart brengen vanuit kinderrechten**. Dit kan bijdragen om theoretische en kwalitatieve analyses te onderbouwen vanuit concrete cijfers.

Op die manier kunnen **kinderrechten fungeren als een gedeelde taal en een kompas**: ze maken zichtbaar waar het systeem tekortschiet en bieden houvast om, over sectoren heen, te werken aan meer rechtvaardige en toegankelijke ondersteuning voor kinderen en jongeren in armoede.

Naar een intersectionele en holistische kijk op armoede

Tussen droom en daad

In de gesprekken tijdens het vooronderzoek en het panel op het KeKi-kennisevent werd herhaaldelijk het **belang van holistisch en intersectioneel werken** benadrukt. Toch blijkt dat het **vaak blijft steken bij goede intenties**. Armoede is immers niet een op zichzelf staand probleem, maar een kruising van verschillende vormen van uitsluiting (bv. op vlak van gezinssituatie, gezondheid, woonsituatie, handicap en verblijfsstatus). Een holistische en intersectionele benadering helpt om kinderen en jongeren niet te reduceren tot één enkel kenmerk of label. Wanneer hulpverlening deze complexiteit niet in acht neemt, bestaat het risico

dat de situatie van een kind of jongere wordt gezien als een optelsom van ‘losse’ problemen. Dit leidt vaak tot onvolledige en zelfs onjuiste oplossingen. Zonder deze brede blik dreigen kinderen en jongeren tussen verschillende diensten en trajecten door te vallen, zonder de ondersteuning die ze nodig hebben.

De meerwaarde van een holistische, intersectionele kijk

Danny Jacobs (STA-AN vzw) hield tijdens het KeKi-kennisevent dan ook een krachtig pleidooi voor een **holistische benadering van armoedesituaties, waarin intersectionaliteit (of kruispuntdenken) centraal** staat. Hij benadrukte dat het betrekken van ervaringskennis van kinderen en jongeren de kracht van deze benadering vergroot:

“Hulpverleners zeggen dan dat een gedeeltelijke aanpak “beter is dan niets”, maar kruispuntdenken gaat verder: een onvolledige analyse leidt niet alleen tot onvolledige, maar ook tot foute oplossingen. Samen met ervaringskennis wordt kruispuntdenken iets krachtigs: 1+1+1 wordt dan 4. In Lisa’s verhaal zie je dat als iedereen vanuit zijn eigen waarheid en expertise zou spreken—armoede, familiaal geweld, onderwijs—de verhalen elkaar zouden versterken. Ze beïnvloeden elkaar, alsof er een soort coëfficiënt is die het geheel groter maakt dan de som van de delen.” (Danny Jacobs, STA-AN vzw)

Deze benadering nodigt ons uit om **niet enkel de afzonderlijke problemen te bekijken, maar om te begrijpen hoe deze elkaar beïnvloeden** en versterken.

Wat kunnen kinderrechten hier betekenen?

Net zoals armoede geen eenduidige oorzaak heeft, kan de realisatie van kinderrechten niet opgedeeld worden gerealiseerd. Kinderrechten vereisen een benadering die voorbijgaat aan sectorale en institutionele grenzen. Een échte **kinderrechtencultuur vraagt dat we vertrekken vanuit de concrete leefwereld van kinderen en jongeren (en gezinnen)**. Dit betekent dat we niet uitsluitend kijken naar wat er op het vlak van gezinssituatie, onderwijs of gezondheid ontbreekt, maar dat we ook rekening houden met het bredere plaatje van het leven van het kind of de jongere. Het is pas wanneer we alle problemen die een kind of jongere ervaart in samenhang bekijken en begrijpen hoe ze elkaar beïnvloeden, dat we **tot meer volledige en juiste oplossingen** kunnen komen. Intersectioneel en holistisch werken is daarom geen luxe, maar een noodzakelijke voorwaarde om kinderrechten in de praktijk te realiseren.

Deze benadering sluit aan bij een **maximalistische interpretatie van kinderrechten**. In plaats van enkel te focussen op één probleem, oorzaak of kindgerichte maatregelen, verschuift de aandacht naar een holistische aanpak die het bredere plaatje en de sociaal-economische omstandigheden en de leefomgeving waarin het kind opgroeit, verbetert. Dit houdt in dat we expliciet

rekening houden met factoren zoals het gezinsinkomen, de huisvesting en de werksituatie van de ouders. Zo wordt niet enkel het individuele kind geholpen, maar wordt er ook geïnvesteerd in de voorwaarden die zijn of haar ontwikkeling mogelijk maken. Deze *maximalistische interpretatie* van kinderrechten gaat hand in hand met de visie van een verbindend kindbeeld en de ondeelbaarheid van kinderrechten (zie verder).

- **Voor praktijkwerkers** kan intersectioneel en holistisch werken vanuit kinderrechten een kans bieden om voorbij gedeeltelijke oplossingen te gaan en tijd te nemen voor het **begrijpen van het bredere plaatje en** de specifieke context waarin een kind of jongere opgroeit. Bijvoorbeeld, praktijkwerkers kunnen vanuit hun begrip van dat bredere plaatje **samenwerken met andere diensten met blijvende aandacht voor een toegankelijke dienstverlening**.
- **Voor beleidsmakers** kan intersectioneel en holistisch werken vanuit kinderrechten ervoor zorgen dat armoedebeleid ten aanzien van kinderen en jongeren niet enkel binnen het jeugd- of onderwijsdomein wordt aangepakt maar beleidsmaatregelen treft de sociaal-economische situatie van het gezin kan verbeteren. Bijvoorbeeld, **beleidsmakers kunnen bij het maken van beleid en plannen en sterkere koppeling en integratie opzoeken** met het beleid en de plannen van hun collega-beleidsmakers.
- **Voor onderzoekers** kan intersectioneel en holistisch werken vanuit kinderrechten betekenen dat meer inzetten op multidisciplinair onderzoek. Bijvoorbeeld, **kinderrechtenonderzoekers en armoedeonderzoekers kunnen sterker samenwerken en intersectionaliteit gebruiken** om de complexe gelaagdheid van armoede beter te begrijpen en diensten en hulpverlening hierover te adviseren.

Door holistisch en intersectioneel te werken, kunnen we kinderrechten daadwerkelijk realiseren. Dit betekent niet alleen dat we kinderrechten op papier waarmaken, maar ook dat we **een context creëren waarin kinderen en jongeren kunnen groeien, ontwikkelen en zich veilig voelen**.

Naar een verbindend kindbeeld

Spanningsveld tussen kwetsbaarheid en actorschap

In het debat over armoede zien we een **spanningsveld tussen kwetsbaarheid en actorschap** (agency). Aan de ene kant worden kinderen en jongeren terecht gezien als kwetsbaar, maar tegelijkertijd wordt hun eigen kracht en hun vermogen om hun situatie te veranderen steeds meer benadrukt. Dit brengt het

risico met zich mee dat de verantwoordelijkheid om uit armoede te geraken, verschuift van de overheid naar het individu of het gezin.

Hoewel het belangrijk is om kinderen en jongeren in armoede te ondersteunen in het versterken van hun actorschap, mogen **kinderen en jongeren die erin slagen om aan hun armoedesituatie te ontsnappen, niet als norm** of maatstaf worden gebruikt voor andere kinderen en jongeren. Het idee dat alle kinderen en jongeren op eigen kracht uit armoede kunnen geraken, is volgens **Wouter Vandenhole** een problematische redenering:

“Je ziet dat het VN-Kinderrechtencomité wel evolueert in de manier waarop het naar armoede bij kinderen kijkt, al blijft het beeld van het kwetsbare kind zeer dominant ... Dat beeld is natuurlijk terecht, want kinderen zijn vaak kwetsbaar en in veel situaties zelfs extra kwetsbaar. Bovendien is het soms ook handig om die kaart te trekken, omdat ze goodwill kan creëren en ideologische discussies kan verzachten. Tegelijkertijd raakt hierdoor een ander belangrijk element in de verdrukking, namelijk de agency en kracht van kinderen zelf. Dat debat speelt binnen de kinderrechtenwereld, maar ook in deze context. Wanneer we te veel nadruk leggen op agency, dreigt het risico dat kinderen die er niet uit eigen kracht geraken worden gezien als ‘de verliezers’—alsof ze hun agency niet voldoende hebben ingezet. Dat is een problematische redenering.” (Wouter Vandenhole, Universiteit Antwerpen)

Deze uitspraak wijst erop dat het benadrukken van de kwetsbaarheid van kinderen en jongeren, hoewel terecht, een **risico van instrumentalisering** inhoudt: het kan ertoe leiden dat kinderen en jongeren niet alleen als kwetsbaar, maar ook als verantwoordelijk voor hun eigen situatie worden gezien. Dit verlegt de verantwoordelijkheid van de overheid naar het individu, terwijl de structurele oorzaken en oplossingen van armoede onterecht uit beeld verdwijnen.

Wat kunnen kinderrechten hier betekenen?

Een **kinderrechtencultuur** vraagt om een **verbindend kindbeeld** dat zowel aandacht heeft voor de kwetsbaarheid van kinderen en jongeren, hun actorschap én de complexiteit van hun **gelaagde armoedesituatie** (bv. gezinssituatie, gezondheid, woonsituatie, handicap, verblijfsstatus). Dit betekent ook dat we kinderen en jongeren niet enkel als slachtoffers van hun armoedesituatie moeten zien, maar ook als individuen met eigen kracht, mogelijkheden én rechten. Een verbindend kindbeeld **vertrouwt kinderen en jongeren op wat kunnen én ondersteunt hen in wat ze (nog) niet zelfstandig kunnen**. In de praktijk betekent dit dat we de verantwoordelijkheid om aan armoede te ontkomen niet bij kinderen en jongeren zelf moeten leggen. Kinderen en jongeren hebben rechten en het is de verantwoordelijkheid van de overheid om die rechten te waarborgen.

Het is bovendien cruciaal om armoede bij kinderen en jongeren **niet te vernauwen tot het begrip 'kinderarmoede'**. Armoede treft in de praktijk vaak het hele gezin en net daar komen verschillende beleidsmaatregelen en levensdomeinen samen. Het is daarom **de verantwoordelijkheid van de overheid om ook de ouders en het gezin te ondersteunen** (bv. art. 18 IVRK). Een te eenzijdige focus op de ouders als primaire opvoedingsverantwoordelijken kan immers leiden tot culpabilisering, schuldtoewijzing en zelfs het ondermijnen van grondrechten. Kinderrechten mogen geen instrument worden om tegen ouders in te zetten of hen te marginaliseren. Een te enge interpretatie van de kinderrechten kan bijvoorbeeld leiden tot situaties waarin ouders onder druk worden gezet of kinderen zelfs uit huis worden geplaatst als gevolg van (financiële) armoede. In dergelijke gevallen moet de overheid de ouders juist ondersteunen in plaats van hen te bestraffen.

Deze gezinsgerichte benadering biedt kansen om het verhaal van **kinderrechten te verbinden met bredere mensenrechtenkaders**. Het is van essentieel belang dat we armoede niet uitsluitend vanuit een 'kinderen en hun rechten'-perspectief benaderen, maar als een structureel probleem waarbij de overheid, het hele gezin en de gemeenschap samen verantwoordelijk zijn voor oplossingen.

- **Voor praktijkwerkers** biedt een verbindend kindbeeld een houvast om evenwicht te bewaren tussen beschermen en versterken ten aanzien van gelaagde en complexe armoedesituaties. Bijvoorbeeld, praktijkwerkers kunnen **kinderen, jongeren én ouders vertrouwen in wat ze kunnen én ondersteunen in wat ze (nog) niet zelfstandig kunnen**, zonder normatieve verwachtingen te hebben over hun zelfredzaamheid.
- **Voor beleidsmakers** biedt een verbindend kindbeeld een kompas om in de ondersteuning van kinderen en jongeren in armoedesituaties ook ouders en het gezin mee te nemen. Bijvoorbeeld, beleidsmakers en overheden dragen een **verantwoordelijkheid om enerzijds rechten te waarborgen en anderzijds structurele beleidsmaatregelen** te nemen.
- **Voor onderzoekers** opent een verbindend kindbeeld belangrijke analytische perspectieven – in lijn met intersectioneel denken (zie boven). Onderzoekers kunnen **aandacht hebben voor kwetsbaarheid én actorschap**, voor de gelaagde complexiteit van armoedesituaties, voor het kind of de jongere én de ouders of het gezin, voor minderjarigen én meerderjarigen (met aandacht voor transitiemomenten), en naast kinderrechten ook kaders van mensenrechten en armoede meenemen.

Een **verbindend kindbeeld nodigt zo uit tot een verschuiving van denken én handelen**: weg van individuele verantwoordelijkheid en moraliserende

verwachtingen, en richting gedeelde verantwoordelijkheid, structurele ondersteuning en rechtvaardige voorwaarden.

Van gefragmenteerde naar ondeelbare kinderrechten

Gefragmenteerde kinderrechten

In de praktijk, het beleid en onderzoek worden **kinderrechten vaak gefragmenteerd geïnterpreteerd**. Er wordt regelmatig teruggegrepen op één specifiek kinderrecht, zoals het ‘belang van het kind’ (art. 3) of ‘het recht op participatie’ (art. 12, terwijl er meerdere participatierechten bestaan: art. 13, 14, 15 en 17). Daarnaast zijn sommige kinderrechten zeer flexibel qua interpretatie, wat kan leiden tot selectiviteit, vereenvoudiging of zelfs misbruik van de betekenis.

Wouter Vandenhole (Universiteit Antwerpen) waarschuwde tijdens zijn onderzoeksreflectie op het KeKi-kennisevent voor de risico's van een te eenzijdige, gefragmenteerde focus:

“Beleidsmakers en hulpverleners grijpen vaak sneller naar één specifiek recht, zoals het “belang van het kind”, omdat dat sterker en concreter lijkt. Maar precies dat begrip is enorm kneedbaar en werkt soms als een containerbegrip. Bij groepen zoals niet-begeleide minderjarige asielzoekers kan men er werkelijk alle kanten mee op, waardoor voorzichtigheid absoluut noodzakelijk is.” (Wouter Vandenhole, Universiteit Antwerpen)

Een **gefragmenteerde benadering van kinderrechten kan ertoe leiden dat andere rechten uit beeld verdwijnen**. Voor kinderen en jongeren in armoede betekent dit dat uitdagingen in andere levensdomeinen onvoldoende of helemaal niet worden meegenomen, waardoor hun situatie versnipperd en ontoereikend wordt aangepakt.

Wat kunnen kinderrechten hier betekenen?

KeKi vertrekt vanuit ‘**ondeelbare kinderrechten**’. Kinderrechten staan nooit op zichzelf, maar moeten altijd in relatie tot elkaar worden bekeken. Bijvoorbeeld, het recht op een passende levensstandaard (art. 27), het recht op bescherming tegen mishandeling en verwaarlozing (art. 19), het recht op bescherming tegen (seksueel) misbruik en uitbuiting (art. 34 en 36), het recht op onderwijs (art. 28) en het recht op een gezinsomgeving van liefde, zorg en begrip (preambule) dienen altijd samen in overweging te worden genomen. Een focus op één enkel recht zonder bredere context kan ertoe leiden dat andere rechten onvoldoende worden gerealiseerd. Voor kinderen en jongeren in armoede betekent dit dat belangrijke aspecten van hun leven, zoals wonen, onderwijs, zorg en gezinsrelaties, onvoldoende aandacht krijgen.

Een **ondeelbare benadering van kinderrechten vraagt dat armoedebestrijding integraal en samenhangend wordt georganiseerd**, zodat alle levensdomeinen

en rechten van kinderen en jongeren worden meegenomen. Zo sluit de ondeelbare benadering van kinderrechten naadloos aan bij een intersectionele, holistische en geïntegreerde aanpak van armoede, waarin sociale diensten, wonen, onderwijs, vrije tijd, participatiemogelijkheden, enzovoort elkaar versterken.

- **Voor praktijkwerkers** bieden ondeelbare kinderrechten een kader om gelaagde en complexe armoedesituaties niet te reduceren tot één probleem of één specifiek recht. Bijvoorbeeld, praktijkwerkers kunnen **voorbij het 'dominant' probleem of recht (bv. onderwijs) kijken** en ook problemen enrechtenschendingen op vlak van het gezin, inkomen, wonen, ... in samenhang onderzoeken.
- **Voor beleidsmakers** vormen ondeelbare kinderrechten een kader om versnippering in het beleid en de praktijk tegen te gaan. Bijvoorbeeld, beleidsmakers kunnen **beleid ontwikkelen vanuit de samenhang tussen verschillende rechten en uitsluitingen** en hoe dit het kind, de jongere en het gezin beïnvloedt. Daarmee kan het selectief gebruik van één recht strategisch en integraal worden verbonden aan andere rechten en beleidsdomeinen.
- **Voor onderzoekers** bieden ondeelbare kinderrechten een analytisch kader om de complexiteit van armoedesituaties en armoedebeleid beter te vatten. Bijvoorbeeld, onderzoekers kunnen **nagaan hoe armoede verschillende kinderrechten schendt en hoe het beleid hier meer geïntegreerd op kan inspelen**.

Door kinderrechten consequent als ondeelbaar te benaderen, verschuift de focus van geïsoleerde interventies naar samenhangende verantwoordelijkheid. Zo worden **kinderrechten geen selectief instrument, maar een kompas voor een geïntegreerde en structurele aanpak** van armoede bij kinderen en jongeren.

Naar een structureel en geïntegreerd beleid

Beleid is sterk verkokerd

Beleidsvoering rond armoede is vandaag **sterk verkokerd**. Hoewel armoede zich manifesteert als een netwerk van sociale uitsluitingen dat meerdere levensdomeinen raakt, blijven beleidsmaatregelen en acties vaak georganiseerd volgens afzonderlijke sectoren, beleidsdomeinen en diensten. Hierdoor ontbreekt het vaak aan samenhang en afstemming, wat een geïntegreerde aanpak bemoeilijkt. Tijdens het panelgesprek van het KeKi-kennisevent wees **Tine Rommens** (Vlaams Agentschap Opgroeien) op deze uitdaging:

“Het is positief dat er al veel acties bestaan – bijvoorbeeld vanuit het VAPA of het Plan ter voorkoming van dak- en thuisloosheid – maar tegelijk blijft

het een uitdaging om alles goed op elkaar af te stemmen. We moeten intersectoraler werken, waarbij we een samenhang nastreven tussen verschillende beleidsdomeinen. Alleen op die manier kunnen we tot een geïntegreerde aanpak komen.” (Tine Rommens, Opgroeien)

Moeilijke afstemming tussen beleidsniveaus

Naast de nood aan meer intersectorale samenwerking tussen beleidsdomeinen en diensten, is ook de afstemming tussen **verschillende beleidsniveaus** – lokaal, Vlaams, federaal en Europees – bijzonder complex. Armoedebestrijding is immers een gedeelde verantwoordelijkheid, maar **in de praktijk botsen beleidsplannen en bevoegdheden vaak op elkaar of lopen ze naast elkaar**. Ook deze uitdaging werd door **Tine Rommens** benoemd tijdens het KeKi-kennisevent:

“De afstemming tussen de lokale en Vlaamse bevoegdheden is vaak geen eenvoudige puzzel. Toch moeten we hier samen vorm aan geven ... Er zijn zoveel plannen op Vlaams, federaal en Europees niveau dat ik soms het gevoel heb dat ik op een stoel zit van waaruit ik constant aan collega's moet vragen: “Wat heb jij gedaan?” Al deze plannen zouden veel meer moeten opleveren. ... Het gaat onder andere over de EU-Kindgarantie en de nationale actieplannen, het VAPA, het JKP en het federale Armoedebestrijdingsplan. De samenwerking tussen het Vlaamse en het federale niveau loopt ook niet altijd even vlot.” (Tine Rommens, Opgroeien)

Spanningsveld tussen structureel en flankerend beleid

Een bijkomend **spanningsveld situeert zich tussen structureel en flankerend beleid**. Dit kwam ook sterk naar voren tijdens het groepsgesprek in het vooronderzoek. Flankerend beleid, zoals gratis schoolmaaltijden of lokale brugfiguurprojecten, speelt onmiskenbaar een belangrijke rol in het verlichten van armoede in het dagelijkse leven van kinderen, jongeren en gezinnen. Tegelijk kan dergelijk beleid de structurele oorzaken van armoede niet op zichzelf oplossen.

Veel van deze **initiatieven zijn lokaal en projectmatig, en missen vaak een structurele en bovenlokale verankering**. Bovendien bestaat het risico dat de realisatie van grond- en kinderrechten in toenemende mate afhangt van de gemeente waarin men woont en van de lokale beleidskeuzes die daar worden gemaakt. **Koen Hermans** (centrum LUCAS, KU Leuven) benadrukte tijdens het KeKi-kennisevent het belang van een sterker structureel beleid:

“Er is een belangrijk spanningsveld tussen flankerend en structureel armoedebelaid. Bijvoorbeeld, brugfiguren zorgen ervoor dat armoede in individuele situaties draaglijker wordt en soms ook vermindert, maar ze bieden geen structurele oplossing voor het armoedeprobleem. Een onderwijsbeleid dat rekening houdt met de toegankelijkheid en de betaalbaarheid van schoolfacturen doet dat wél. Ik pleit daarom niet tegen brugfiguren, maar wel voor een structureel onderwijsbeleid dat de

betaalbaarheid van het onderwijs en dus van schoolfactoren monitort en nastreeft.” (Koen Hermans, centrum LUCAS, KULeuven)

Wat kunnen kinderrechten hier betekenen?

Een **kinderrechtencultuur** vraagt om een betere afstemming tussen beleidsdomeinen, over beleidsniveaus heen, en om een doordachter evenwicht tussen structureel en flankerend beleid. Dit blijft een gedeelde verantwoordelijkheid op lokaal, Vlaams, federaal én Europees niveau. Kinderrechten maken zichtbaar hoe uitsluitingen zich opstapelen over verschillende levensdomeinen en benadrukken de nood aan samenhangend en preventief beleid. Volgens **Turid Sintobin** (Demos/Publiq vzw) bieden kinderrechten precies daarom een belangrijk richtinggevend kader:

“Meer richting beleidsadvies vind ik het goed om eens expliciet naar kinderen en jongeren in armoede te kijken vanuit kinderrechten. Nu heb ik vaak de indruk dat veel beleid vooral ‘symptoombestrijding’ is, terwijl kinderrechten ook de nood aan structureel en preventief beleid benadrukken.” (Turid Sintobin, Demos/Publiq)

- **Voor praktijkwerkers** bieden kinderrechten een kader om verkokering in de dagelijkse ondersteuning te doorbreken. Bijvoorbeeld, praktijkwerkers kunnen vanuit hun individuele ondersteuning **structurele tekorten aan beleidsmakers signaleren en kinderrechten als ‘taal’ gebruiken** om armoedevraagstukken op verschillende beleidsdomeinen en -niveaus aan elkaar te verbinden.
- **Voor beleidsmakers** vormen kinderrechten een normatief en verbindend kader om verkokering, gebrekkige afstemming en ad hoc beleid tegen te gaan. Bijvoorbeeld, beleidsmakers kunnen **effectiever inzetten op samenwerking tussen beleidsdomeinen en -niveaus** én ervoor zorgen dat flankerende maatregelen vertrekken van een duidelijk structureel beleid.
- **Voor onderzoekers** bieden kinderrechten een analytisch kader om beleidsfragmentatie (horizontale en verticale desintegratie) en structurele tekortkomingen van het armoedebeleid bloot te leggen. Bijvoorbeeld, onderzoekers kunnen de **baten en opbrengsten berekenen van een structureel armoedebeleid op lange termijn** en kennis ontwikkelen over geïntegreerde beleidsmodellen.

Door kinderrechten centraal te stellen als **structureel en geïntegreerd kader** worden ze een hefboom om verkokering te doorbreken, beleidsniveaus beter op elkaar af te stemmen en te bouwen aan een samenhangend beleid dat uitgaat van gelijkheid en rechtvaardigheid voor alle kinderen en jongeren.

Ervaringskennis en epistemische rechtvaardigheid

Waardevolle ervaringskennis

Kinderen en jongeren die in armoede opgroeien beschikken over **waardevolle ervaringskennis**. Zij weten uit eerste hand wat het betekent om te leven met schaarste, stigma en discriminatie, hoe zij daarmee omgaan en welke strategieën voor hen helpend zijn. Wanneer kinderen en jongeren in armoede vanuit die ervaringskennis participeren aan beleid, draagt dit bij aan een meer democratisch beleidsproces. Het maakt blinde vlekken zichtbaar en doorbreekt dominante aannames over armoede en over de veronderstelde effectiviteit van bepaalde beleidsmaatregelen.

Ervaringskennis hoeft daarbij niet op zichzelf te staan, maar kan **samen worden gebracht met professionele en wetenschappelijke kennis** in de beleidsvoering. Tijdens het KeKi-kennisevent illustreerde **Danny Jacobs** (STA-AN vzw) dit aan de hand van 'verenigingen waar armen het woord nemen' en de **unieke kennis** die zij binnenbrengen, maar die in veel beleidscontexten afwezig blijft:

"Deze verenigingen waar armen het woord nemen, vertrekken vanuit de overtuiging dat hun ervaringskennis ertoe doet. Het gebeurt niet vanuit de pretentie dat ervaringskennis alleswetend is maar wel vanuit de ervaring dat dit stukje kennis vaak pas achteraf, en niet genoeg, aan bod komt.

Wanneer ervaringskennis tijd en ruimte krijgt om te groeien, kan ze structureel mee 'nadenken'. Daaruit ontstaat kennis die behoorlijk uniek is en vaak afwezig blijft bij mensen die zelf nooit armoede hebben meegemaakt." (Danny Jacobs, STA-AN vzw)

Tegelijk zien we dat **ervaringskennis van kinderen en jongeren in armoede nog te vaak wordt genegeerd**, onderbenut of selectief gebruikt – en soms zelfs misbruikt. Hun betrokkenheid bij beleid en besluitvorming die hen rechtstreeks raakt, blijft daardoor geregeld beperkt tot een symbolisch niveau. Dit vergroot het risico dat beleidsmaatregelen en concrete dienstverlening onvoldoende aansluiten bij hun dagelijkse realiteit.

Deze uitdagingen raken aan het **brede concept van epistemische rechtvaardigheid**: het principe dat alle vormen van kennis en ervaring ernstig genomen moeten worden, ongeacht je identiteit, sociale positie of specifieke armoedesituatie. Het betekent ook dat kinderen en jongeren niet onrechtmatig benadeeld mogen worden als kennisbron omwille van hun leeftijd, maturiteit, armoedesituatie, geslacht, gender, migratieachtergrond, etniciteit, ondersteuningsnood of handicap, enzovoort. Epistemische rechtvaardigheid vraagt actieve inspanningen om structurele ongelijkheden in kennisproductie en -gebruik te herkennen en te corrigeren.

Wat kunnen kinderrechten hier betekenen?

Kinderrechten bieden een normatief en praktisch kader om **ervaringskennis** van kinderen en jongeren in armoede ernstig te nemen en structureel te verankeren. Participatie is een **fundamenteel kinderrecht**, verankerd in het recht van het kind om zijn of haar mening te uiten en dat die mening ernstig wordt genomen (art. 12 IVRK). Daarnaast omvat participatie meerdere, samenhangende rechten: vrijheid van meningsuiting (art. 13), vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst (art. 14), vrijheid van vereniging (art. 15) en toegang tot passende informatie (art. 17). Participatie vormt bovendien een **kernprincipe binnen een mensenrechtenbenadering**, zoals samengevat in het PANEL-acroniem: Participatie, Aansprakelijkheid (Accountability), Non-discriminatie, Empowerment en de Link met (mensen)rechten.

Dit impliceert het betrekken van ervaringskennis niet louter consultatief mag zijn, maar moet bijdragen aan **invloed, machtsdeling en structurele verandering**. Zonder een daadwerkelijke verschuiving in machtsverhoudingen dreigen de inzichten van kinderen en jongeren in armoede onderbenut te blijven en blijven armoedereproducerende structuren intact. Werkelijke verandering vraagt meer dan luisteren alleen: ze vereist dat instituties hun denk- en werkwijzen herzien en beleidsprocessen openstellen voor gedeelde besluitvorming. Dit sluit aan bij een **kinderrechtencultuur** die niet alleen inzet op participatie, maar ook actief zoekt naar manieren om macht te delen (zie ook KeKi's Participatiecirkel).

Uit het vooronderzoek blijkt dat ervaringskennis essentieel is, maar tegelijk moeilijk te organiseren. Besturen en organisaties zijn daarom vaak nog zoekende naar passende participatievormen en naar voldoende ondersteuning voor medewerkers. Effectieve participatie en het betrekken van de ervaringskennis van kinderen en jongeren veronderstelt daarom **duidelijke randvoorwaarden**: toegang tot begrijpelijke informatie, ondersteuning door volwassenen, een veilige en inclusieve context, ruimte voor vrije meningsuiting en mechanismen die garanderen dat hun perspectieven daadwerkelijk gewicht krijgen in besluitvorming, met het belang van het kind als eerste overweging.

- **Voor praktijkwerkers** creëren kinderrechten, participatierechten en ervaringskennis mogelijkheden om participatieprocessen te laten vertrekken vanuit vertrouwen, relatieopbouw en continuïteit. Bijvoorbeeld, praktijkwerkers kunnen kinderen en jongeren **informer over de ruimere beleidscontext, het specifieke beleidsproces en proactief feedback geven** over waar hun ervaringskennis al dan niet werd meegenomen in beleidsbeslissingen en -maatregelen.
- **Voor beleidsmakers** bieden kinderrechten, participatierechten en ervaringskennis een imperatief om participatie structureel te verankeren in beleidsprocessen en aandacht te hebben voor machtsverhoudingen. Bijvoorbeeld, beleidsmakers kunnen

middelen voorzien om diverse ervaringskennis mee te nemen als een gelijkwaardige beleidskennisbron naast andere bronnen.

- **Voor onderzoekers** bieden kinderrechten, participatierechten en ervaringskennis voeding om onderzoekscycli te herdenken vanuit de erkenning dat kinderen en jongeren medemakers zijn van onderzoek. Bijvoorbeeld, onderzoekers kunnen **kritisch reflecteren over hun eigen positionaliteit en macht binnen het onderzoeksproces** en de valorisatie van aanbevelingen voor de praktijk, het beleid en toekomstig onderzoek.

Zonder een expliciete inzet op ervaringskennis en epistemische rechtvaardigheid dreigt participatie te verworden tot een ritueel zonder impact. Ervaringskennis van kinderen en jongeren in armoede vraagt niet alleen om gehoord te worden, maar om **invloed te krijgen op hoe problemen worden gedefinieerd en oplossingen worden vormgegeven**. Pas wanneer instituties bereid zijn macht te delen, kennispluraliteit te erkennen en structurele ongelijkheden in beleid, praktijk en onderzoek actief te corrigeren, kan participatie bijdragen aan **rechtvaardiger en effectiever armoedebeleid**.

Kinderrechten als hefboom in de strijd tegen armoede

Kinderrechten kunnen een krachtige hefboom vormen in de strijd tegen armoede, op voorwaarde dat ze kritisch, strategisch en consequent worden ingezet. Het **Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)** **bevat geen expliciet recht op bescherming tegen armoede**; het begrip 'armoede' komt zelfs niet letterlijk voor in het verdrag. Dat neemt echter niet weg dat verschillende bepalingen wel degelijk een juridische en normatieve ondergrens bieden. Zo kunnen onder meer het recht op een toereikende levensstandaard (art. 27), het recht op sociale zekerheid (art. 26) en het recht op overleven, leven en ontwikkeling (art. 6) worden ingeroepen als fundamenten voor armoedebestrijding.

Armoede juridisch afdwingen als een rechtenschending blijft in de praktijk complex en moeilijk. Net daarom ligt **de kracht van kinderrechten vooral in hun strategische inzet**: als normatief kompas voor beleid, als referentiekader voor procesvoering en belangenbehartiging en als ondergrens bij beleidskeuzes en -hervormingen. Een effectief armoedebeleid voor kinderen, jongeren en gezinnen veronderstelt dat staten en overheden stapsgewijs vooruitgang boeken, beschikbare middelen maximaal aanwenden en zich zorgvuldig verantwoorden wanneer maatregelen een terugval betekenen. Deze verantwoordelijkheid kan worden benaderd vanuit een **rechtenbenadering** zoals vervat in de PANEL-principes: participatie, accountability, non-discriminatie, empowerment en de expliciete koppeling met mensen- en kinderrechten. Vandaag is er daarbij steeds meer aandacht voor de structurele oorzaken van armoede en voor geïntegreerde, sectoroverschrijdende benaderingen.

Een **kinderrechtencultuur** versterkt deze inzet doordat de rechten van kinderen en jongeren systematisch worden meegenomen in zowel formele als informele besluitvorming, en doordat zij worden erkend als volwaardige actoren (KeKi, 2024). Kinderrechten functioneren dan niet als een loutere checklist, maar als een **richtinggevend kompas voor praktijk, beleid en onderzoek**, met expliciete aandacht voor structurele ongelijkheid, herverdeling en machtsverhoudingen. Een kinderrechtencultuur stelt de geldigheid van kinderrechten zelf niet ter discussie, maar nodigt wel uit tot **bewuste keuzes** over wanneer, hoe en met welk doel ze worden ingezet. Dit benadrukt het belang van preventief, intersectioneel, holistisch, integraal en structureel denken en handelen, over beleidsdomeinen heen en in nauwe wisselwerking tussen praktijk, beleid en onderzoek. Door kinderrechten kritisch-constructief, maximalistisch, ondeelbaar en 'verbindend' te interpreteren, kunnen ze uitgroeien tot **een wezenlijke hefboom** voor een intersectioneel, holistisch, structureel en geïntegreerd armoedebeleid vanuit de ervaringskennis van kinderen, jongeren en gezinnen.

Ik wil afsluiten met een boodschap op macroniveau: kinderrechten kunnen helpen om objectiviteit in het hele debat te brengen. Ze bieden een kompas en een kader. We voelen namelijk sterk dat wanneer onze verhalen op beleidsniveau terechtkomen, politici vaak beginnen denken vanuit hun ideologische bril. Dat merken we vooral binnen het luik armoedebestrijding. ... Kinderrechten kunnen daarom een belangrijke rol spelen: ze maken duidelijk dat ervaringskennis niet mag worden ingedeeld volgens ideologische voorkeuren. Ervaringen en expertise bestaan los van politieke meningen. Kinderrechten helpen ons om onze verhalen te verankeren in een objectief kader.” (Danny Jacobs, STA-AN vzw)

- **Voor praktijkwerkers** bieden kinderrechten een normatief en juridisch kader om de leefwereld van kinderen, jongeren en gezinnen in armoede op een **intersectionele en holistische manier** te begrijpen. Vanuit een **verbindend kindbeeld** maken ze het mogelijk om individuele ervaringen niet te herleiden tot persoonlijke tekorten, maar te situeren binnen **structurele rechtenschendingen**. Door **kinderrechten als ondeelbaar** geheel te benaderen, kunnen praktijkwerkers aandacht hebben voor de samenhang tussen verschillende uitsluitingen en problemen (zoals inkomen, wonen, gezondheid en onderwijs). Kinderrechten kunnen daarnaast richting geven aan betekenisvolle participatieprocessen, waarin de **ervaringskennis** van kinderen en jongeren wordt erkend als volwaardige expertise. Vanuit **epistemische rechtvaardigheid** vervullen praktijkwerkers een **cruciale signaalfunctie** door deze ervaringskennis collectief te duiden en te vertalen naar structurele knelpunten in praktijk, onderzoek en beleid.
- **Voor beleidsmakers** vormen kinderrechten een normatieve en juridische ondergrens voor een **structureel en geïntegreerd armoedebeleid**. Vanuit een **intersectioneel en holistisch**

perspectief en het principe van **ondeelbare kinderrechten** verschuift de focus van afzonderlijke maatregelen naar samenhangende beleidskeuzes over beleidsdomeinen heen. De participatie van kinderen en jongeren, en het systematisch betrekken van hun **ervaringskennis**, kan daarbij een centrale bouwsteen zijn in alle fases van het beleidsproces: van probleemdefinitie over besluitvorming tot evaluatie. **Epistemische rechtvaardigheid** veronderstelt dat deze kennis niet selectief wordt gebruikt, maar daadwerkelijk invloed krijgt. Beleidsmakers hebben bovendien de verantwoordelijkheid om de impact van beleidskeuzes op kinderen, jongeren en gezinnen in armoede op een kwalitatieve en transparante manier in kaart te brengen en hierover ernstig en **publiek verantwoording** af te leggen, zeker bij keuzes die ongelijkheid kunnen bestendigen of versterken.

- **Voor onderzoekers** bieden kinderrechten een normatief en analytisch kader om armoede, uitsluiting en armoedebeleid kritisch te bestuderen, zowel theoretisch als empirisch. Een kinderrechtenbenadering nodigt uit tot **intersectioneel en holistisch onderzoek** dat aandacht heeft voor structurele oorzaken van armoede, machtsverhoudingen, beleidskeuzes en hoe deze beleidskeuzes de realisatie van rechten bevorderen of tegenwerken. Vanuit een **epistemisch rechtvaardig onderzoeksparadigma** worden kinderen en jongeren in armoede erkend als medeproducenten van kennis. Door participatieve methoden te hanteren, kunnen onderzoekers bijdragen aan kennisproductie die niet alleen beschrijvend is, maar ook **emanciperend en beleidsrelevant**, en die bruggen slaat tussen ervaringskennis, praktijk en beleid.

Geraadpleegde bronnen

Comité voor Economische, Sociale en Culturele Rechten. (2001). *Verklaring over armoede en het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten* (VN Document E/C.12/2001/10). Verenigde Naties.

<https://undocs.org/E/C.12/2001/10>

De Bie, M., Roets, G. & Roose, R. (2010). Kinderrechten en kinderarmoede. *Tijdschrift voor Jeugd- en Kinderrechten*, 5, pp.261-267.

<https://biblio.ugent.be/publication/1172350>

Eurochild (2025). *Unequal Childhoods: Rights on paper should be rights in practice. Eurochild 2025 flagship report on children in need across Europe.*

<https://eurochild.org/uploads/2025/11/Unequal-Childhoods-Rights-on-paper-should-be-rights-in-practice.pdf>

Europese Unie (2025). *Europese Kindgarantie: hoe beschermt de EU-kinderen?*

<https://www.consilium.europa.eu/nl/infographics/european-child-guarantee/>

Europese Unie. (2000). *Handvest van de grondrechten van de Europese Unie* (2012/C 326/02). Europese Unie. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>

Kenniscentrum Kinderrechten (KeKi) (2023). *De participatiecirkel. Een participatieproces met kinderen en jongeren: hoe dan?*

<https://keki.be/nl/publicaties/de-participatiecirkel-een-participatieproces-met-kinderen-en-jongeren-hoe-dan>

Kenniscentrum Kinderrechten (KeKi) (2024). *Samen werk maken van een kinderrechtencultuur.*

<https://keki.be/nl/publicaties/samen-werk-maken-van-een-kinderrechtencultuur>

Kinderarmoedefonds (2025). *Uitsluiting uitsluiten en ontwikkeling omarmen.*

<https://kinderarmoedefonds.be/>

Kinderrechtencoalitie (2025). *Standpunt van papier naar praktijk uitdagingen en aanbevelingen om de Europese Kindgarantie te realiseren.*

<https://www.kinderrechtencoalitie.be/wp-content/uploads/2025/09/Standpunt-Europese-Kindgarantie.pdf>

Kinderrechtencommissariaat (2024). *Advies: Armoedebestrijding in de beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding 2024-2029: Analyse vanuit een kinderrechtenbril.*

https://www.kinderrechten.be/sites/default/files/2024-12/Advies_2024_2025_06_Beleidsnota%20Armoede%202024-2029.pdf

OHCHR (United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights) (2004). *Human rights and poverty reduction: A conceptual framework* (U.N. Doc. HR/PUB/04/1). United Nations.

<http://www2.ohchr.org/english/issues/poverty/docs/povertyE.pdf>

POD Maatschappelijke Integratie (2013). *Nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan kinderarmoede bestrijden en het welzijn van kinderen bevorderen*. Brussel: POD Maatschappelijke Integratie. https://www.mis.be/sites/default/files/documents/nationaal_kinderarmoedebestrijdingsplan_nl_0.pdf

Raad van Europa (1996). *Herzien Europees Sociaal Handvest* (ETS No. 163). <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/163>

Raeymaeckers, P., Noël, C., Boost, D., Coene, J., & Van Dam, S. (2017). Tijd voor sociaal beleid: armoedebestrijding op lokaal niveau. Acco. <https://www.uantwerpen.be/nl/onderzoeksgroep/cresc/publicaties-cresc/jaarboek-armoede/voorgaande-jaarboeken-armoede/jaarboek-armoede-2017/>

Reynaert, D. (2025). The social construction of children's rights. In: V. Llobet, D. Reynaert, A. T. D. Imoh & W. Vandenhole. *Critical Children's Rights Studies: A Research Companion* (p. 338). Taylor & Francis.

Reynaert, D. & Roose, R. (2017). Children's Rights: A Framework to Eliminate Social Exclusion? Critical Discussions and Tensions. In: M. Ruck, M. Peterson-Badali, and M. Freeman (eds.). *Handbook of Children's Rights: Global and Multidisciplinary Perspectives*. London: Routledge.

Reynaert, D., Nachtergaele, S., De Stercke, N., Gobeyn, H., & Roose, R. (2022). Social work as a human rights profession: An action framework. *The British Journal of Social Work*, 52(2), 928-945.

Reynaert, D., Formesyn, N., Roets, G., & Roose, R. (2023). Combatting child poverty in the childhood moratorium: A representational lens on children's rights. In *The politics of children's rights and representation* (pp. 227-249). Cham: Springer International Publishing.

Reynaert, D., Van Oyen, F. & Nols, Z. (2026 - verwacht). Caught in Contradictions: Children's Rights and the Fight Against Child Poverty. Insights from the Belgian Context. In: E. Fernandez et al. *Theoretical and empirical insights into child and family poverty: Cross national perspectives*. New York: Springer.

Statistiek Vlaanderen (2025). Bevolking in armoede of sociale uitsluiting. <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/inkomen-en-armoede/bevolking-in-armoede-of-sociale-uitsluiting>

Vandenhole, W. (2010). A Children's Rights Perspective on Poverty. In: W. Vandenhole, J. Vranken & De Boyser, K. (eds.). *Why Care? Children's Rights and Child Poverty*. Antwerp: Intersentia.

Vandenhole, W. (2014). Child poverty and children's rights: an uneasy fit? *Michigan State International Law Review*, 22(2), pp. 609-636.

Vandenhole, W., & Reynaert, D. (2024). Children's Rights and Critical Children's Rights Studies in the Context of Child and Family Policy, Practice and Research.

In *The Routledge Handbook of Child and Family Social Work Research* (pp. 40-52). Routledge.

Verenigde Naties. (1989). *Verdrag inzake de rechten van het kind*.
<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>

VN-Kinderrechtencomité. (2006). *Algemeen commentaar nr. 7: Implementatie van kinderrechten in de vroege kindertijd* (VN Doc. CRC/C/GC/7/Rev.1). Verenigde Naties. <https://www.refworld.org/docid/460bc5a62.html>

VN-Kinderrechtencomité (2019). *Slotbeschouwingen over het gecombineerde vijfde en zesde periodieke rapport van België* (CRC/C/BEL/CO/5-6). Verenigde Naties. <https://undocs.org/CRC/C/BEL/CO/5-6>

Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht gesprekken relevante stakeholders 'kinderrechten en armoede' tijdens ons vooronderzoek

Datum	Stakeholder	Organisatie
3/7/25	Kathleen Emmery	Kenniscentrum Gezinswetenschappen, Odisee
7/7/25 (groeps- gesprek)	Saar Lambrechts & Cindy Van Geldorp Sarah Meys Sien Crivits Gretl Dons Koen Hermans Didier Reynaert	Vlaams Netwerk tegen Armoede KRC Kinderrechtencoalitie Vlaanderen Shelter vzw Centrum LUCAS, KULeuven Equality Research Collective, Hogent
23/7/25	Leen Bartholomeus	Bataljong
30/7/25	Abdou Ouchan en Yunus Denizli	Roots vzw
6/8/25	Elise Blondeel	tZitemzo vzw
12/8/25	Karen Van Laethem	Unicef België
13/8/25 (bezoek)	Sarah Lampen, Kristof Daems en jongeren	Betonne Jeugd vzw
19/8/25	Dorien De Vries	Departement CJM – Team Jeugd
20/8/25	Turid Sintobin	Demos/Publicq vzw
20/8/25	Anita Opfergelt	POD Maatschappelijke Integratie
26/8/25	Tine Rommens	Agentschap Opgroeien
27/8/25	Sanghmithra Bhuthani en Miet Neyens	Sam vzw
29/8/25	Sarah Willemen	Recht Op vzw
8/9/25 (bezoek)	Gretl Dons en jongeren	Shelter Aalst vzw
25/9/25	Jessica De Maeyer, Tijs Van Steenberghe en collega's	Equality Research Collective, Hogent